

NHỮNG NGƯỜI TRẺ NGHĨ GÌ VỀ PHONG CÁCH VÀ XU HƯỚNG NỘI THẤT?

BÍCH THÙY

Giống như thiết kế kiến trúc, phong cách thiết kế nội thất đang ảnh hưởng lớn bởi xu thế toàn cầu hóa, xét trên phương diện hình thức cũng như tư duy thiết kế. Tại các nước đang phát triển như Thái Lan, Việt Nam... thiết kế nội thất nhà ở đang được hiểu và thực hành theo nhiều cách khác nhau. TCKT đã có cuộc phỏng vấn nhanh những KTS trẻ, nghiên cứu sinh đang học tập và làm việc trong và ngoài nước, sinh viên kiến trúc nội thất tại Việt Nam về những góc nhìn riêng của họ trong thiết kế nội thất nhà ở.

KTS NGUYỄN QUỐC THÀNH
Comma Studio

KTS NGUYỄN TUẤN ANH
Vigon Architects

KTS LONG TRẦN
o9 Design Studio

LÂM TÚ ANH
Học viên Cao học ngành Thiết kế Nội thất, Học viện Mỹ thuật NABA, Milan, Ý

MAI NGỌC ANH
Sinh viên Chuyên ngành Nội thất Đại học Xây Dựng

BẠN NGHĨ GÌ VỀ PHONG CÁCH VÀ XU HƯỚNG NỘI THẤT NHÀ Ở TẠI VIỆT NAM HIỆN NAY?

KTS Nguyễn Tuấn Anh: Về xu hướng thiết kế kiến trúc và nội thất hiện nay, tôi muốn nói đến các khía cạnh cá nhân hoá và chuyên biệt hoá. Cá nhân hoá tức là mỗi cá nhân đều có những nhu cầu và thẩm mỹ độc nhất, nên kiến trúc và nội thất phục vụ họ cũng là độc nhất. Một thiết kế tốt là một thiết kế có thể phản ánh được cá tính và bản chất của con người mà nó phục vụ. Chuyên biệt hóa nghĩa là với mỗi công trình cần phải có sự nghiên cứu kĩ càng về đặc điểm khí hậu, xã hội, con người, hướng tiếp cận,... tại nơi mà công trình sẽ tồn tại. Chính những nghiên cứu đó sẽ đưa ra những phương án tốt nhất cho từng dự án để phù hợp với những đặc điểm khác nhau. Điều này cũng sẽ giải thích cho câu hỏi "Có hay không thiết kế theo phong cách Việt Nam?". Ngày

nay, dường như nhiều công trình đã lãng quên những điều trên, không nêu bật được bất kì phong cách nào. Tất nhiên, với những dự án đã nghiên cứu kĩ càng những đặc điểm nêu trên, thì bản thân những dự án đó sẽ định nghĩa một phong cách rất Việt Nam rồi.

KTS Nguyễn Quốc Thành: Xét theo các yếu tố cơ bản của thiết kế nội thất, tôi thấy một phần không nhỏ thị trường thiết kế nội thất tại Việt Nam đang chỉ tập trung vào yếu tố sắp đặt (Organizing/ Decorating) nên phong cách thiết kế nội thất chưa được định hình rõ rệt. Điều này có thể hiểu do hai yếu tố còn lại là giải pháp kiến trúc và sản phẩm nội thất đều chịu ảnh hưởng khách quan của lịch sử phát triển ngành và bối cảnh hiện tại của thị trường, cần có thêm thời gian kiểm

định trong sự phát triển đồng đều của thị trường nội thất nói riêng và thị trường xây dựng nói chung. Ở các nước phát triển trên thế giới, ngành thiết kế sản phẩm nội thất (Industrial/Product Design) đã có một lịch sử phát triển nhất định. Ví dụ, giai đoạn chuyển mình của thời kỳ kiến trúc hiện đại thế kỷ trước, hàng loạt các sản phẩm nội thất đã được thiết kế bởi các nhà thiết kế nổi tiếng và ứng dụng rộng rãi cho đến ngày nay trên toàn thế giới (Ray Eames, Hans Wegner, Marcel Breuer...). Ở Việt Nam, các sản phẩm nội thất hiện đại được thiết kế chưa nhiều và đa dạng, nên việc sử dụng các sản phẩm nội thất nước ngoài khá phổ biến; điều này cũng ảnh hưởng đến định hình phong cách thiết kế nội thất chung ở Việt Nam trong bối cảnh hiện tại.

Mặt khác, không gian nội thất được giới hạn và định hình bởi công trình kiến trúc chứa đựng nó, theo đó, việc quy hoạch và tổ chức không gian nội thất cũng ảnh hưởng theo. Tỷ lệ, kích thước không gian tổng thể, các vùng biên, không gian mở, phân tầng... là những yếu tố mà kiến trúc công trình đặt ra cho không gian nội thất. Với đặc thù bối cảnh đô thị phát triển, các công trình nhà ở mọc lên nhanh, nhiều và đa dạng dưới nhiều chủng loại: Biệt thự, nhà phố, căn hộ chung cư... dưới nhiều định hướng phong cách kiến trúc khác nhau từ các chủ đầu tư lớn, điều này cũng ít nhiều ảnh hưởng đến lựa chọn chủ quan về định hướng phong cách nội thất của người sử dụng.

KTS Long Trần: Phong cách thiết kế nội thất cho nhà ở hiện đại đặc biệt quan tâm đến việc nghiên cứu tổ chức không gian sống. Trước tiên đó phải là một không gian được giải quyết tốt về nhu cầu công năng, tiện nghi của người sử dụng. Nói cách khác là thiết kế hướng đến giải quyết những thói quen, nhu cầu của người sử dụng.

Các giải pháp về đối lưu không khí, khai thác ánh sáng tự nhiên góp phần giảm thiểu nhu cầu tiêu thụ điện năng cho đèn và điều hòa không khí, hình thành môi trường sống gần gũi hơn với môi trường tự nhiên, chan hòa cùng nắng và gió - Đây cũng là điều kiện tốt để đưa cây xanh vào trong không gian nội thất, tạo ra bầu không khí dễ chịu thân thiện. Các yếu tố trên ví như nhịp thở, là sự sống của ngôi nhà, khi mà lối sống xanh - bền vững ngày càng trở nên cần thiết.

Việc bố trí sắp đặt đồ nội thất cũng được tiết chế chất lượng, trình bày ít nhưng chất lượng, để tập trung hướng tới giá trị của không gian. Giải pháp không gian và tầm nhìn bằng việc sử dụng các thủ pháp ngăn chia ước lệ, giảm sự chia cắt trong không gian. Sự sang trọng khi đó được tạo nên bởi tư duy thiết kế khúc triết, bố cục không gian chặt chẽ, tràn ngập ánh sáng và những khoảng mở. Sử dụng những màu trung tính hoặc gam màu trầm để tương tác hiệu quả với ánh sáng, hướng sự tập trung vào không gian. Dành nhiều không gian hơn cho các "khoảng trống" như sân trong, giếng trời, mặt nước và cây xanh trong nội thất. Nơi đây sẽ thúc đẩy gia tăng sự tương tác, kết nối giữa các thành viên trong ngôi nhà, giữa con người với tự nhiên. Đó là khoảng trống của sự cân bằng trong không gian, nơi con người và tự nhiên là chủ thể trung tâm. Xóa nhòa đi ranh giới giữa không gian nội thất và ngoại thất. Với nhịp sống đô thị và mật độ xây dựng gia tăng như hiện nay, "khoảng trống" có thể được xem là không gian xa xỉ và sang trọng bậc nhất trong ngôi nhà - Nơi tinh thần tràn ngập sự phóng khoáng.

LÝ THUYẾT ẢNH HƯỞNG ĐẾN TẠO DỰNG PHONG CÁCH NỘI THẤT NHƯ THẾ NÀO?

KTS Nguyễn Quốc Thành: Nói đến thiết kế không gian nội thất, tôi cho rằng có 3 yếu tố ảnh hưởng chính, đó là: Tính kiến trúc (Architectural/ Space Planning), sản phẩm nội thất (Industrial/Product Design) và sự sắp đặt (Organizing/ Decorating).

Tính kiến trúc (Architectural/ Space Planning) nghĩa là việc quy hoạch, tổ chức không gian tổng thể, quyết định các khoảng đóng mở, tính đặc rỗng, và sự liên kết giữa các vùng chức năng của một không gian nội thất.

Sản phẩm nội thất (Industrial/Product Design) bao gồm đồ nội thất, thiết bị và trang trí, là những yếu tố bố trí trong không gian có hình thức đã được thiết kế theo ý đồ thẩm mỹ nhất định.

Sự sắp đặt (Organizing/ Decorating), ở đây muốn nói đến việc bài trí, tổ chức mảng miếng, vật liệu hoàn thiện, bố trí các sản phẩm nội thất theo dụng ý thiết kế nhất định.

Theo đó, tùy vào phương pháp đặt vấn đề trong sáng tác mà các KTS/nhà thiết kế sẽ vận dụng linh hoạt ba yếu tố đề cập ở trên vào dự án của mình.

SV Mai Ngọc Ánh: Như chúng ta đều biết, bất kỳ một phong cách hay sản phẩm thiết kế nào đều dựa trên những cơ sở lý thuyết. Những kiến thức đó không thể chỉ học trong ngày một ngày hai, mà là những kiến thức tổng hợp từ các lĩnh vực nghệ thuật và kỹ thuật. Công việc của những KTS nội thất không chỉ là tạo ra giá trị thẩm mỹ cho không gian mà quan trọng hơn, họ cần tạo ra cả sự tiện nghi, tính hợp lý trong công năng sử dụng. Chúng ta hoàn toàn có thể học hỏi qua những trải nghiệm thực tế ở môi trường hành nghề thực sự. Điều tôi muốn khẳng định đó là: Xu hướng thì luôn thay đổi cả về thẩm mỹ lẫn công năng, với mỗi thay đổi đều dẫn đến sự ra đời của những lý thuyết thiết kế mới, ví dụ như sự ra đời của đồ nội thất thông minh, sự ứng dụng của công nghệ 4.0 vào thiết kế nội thất, khiến những không gian nhỏ trở nên tối ưu và tiện nghi... Do đó, lý thuyết thiết kế không chỉ quan trọng với sinh viên, mà luôn là yếu tố nền tảng cần luôn cập nhật, kể cả khi đã trở thành những KTS sau này.

Lâm Tú Anh: Với 5 năm được học tập bài bản tại trường ĐH trong nước về Thiết kế Nội thất, tôi cho rằng chương trình đào tạo của nhà trường nói riêng và trong nước nói chung đều hướng tới việc chuẩn bị cho sinh viên đầy đủ những hành trang cần thiết sau khi ra trường, nhằm đáp ứng nhu cầu tuyển dụng của chính thị trường vào thời điểm đó. Tức là, thị trường vào những năm trở lại đây cần gì ở một không gian nhà ở, thì trong đồ án Dân dụng (nhà ở) của năm học, các bạn được định hướng và triển khai đồ án theo đúng những tư duy và tiêu chuẩn, xu hướng thẩm mỹ mà xã hội đang cần.

Tôi may mắn được ra nước ngoài học tập và trao đổi với các bạn sinh viên quốc tế đã hoàn thành bậc Cử nhân Thiết kế ở nhiều nước trên thế giới, tôi so sánh và nhận ra sự khác biệt đáng kể trong định hướng đào tạo từ nhiều nhà trường. Cụ thể, với không gian nhà ở, giảng viên sẽ đặt ra đề bài với đầy đủ những thông tin thiết yếu của chủ đầu tư (thông tin cá nhân, lối sống, lịch sinh hoạt, phong cách và sở thích), các bạn sinh viên sẽ được định hướng và cổ vũ tối đa trong việc xác định được phong cách cá nhân của mình và thể hiện nó vào trong đồ án. Sinh viên được xác định rõ tư tưởng rằng: Dù có thiết kế nhà cho người khác ở, thì các bạn cũng cần thể hiện được cá tính riêng, thể hiện được phong cách riêng - Điều đó mới khiến các bạn trở thành một nhà thiết kế thực thụ.

Nhìn xa hơn một chút, phải chăng, việc đào tạo trong nước đang vô hình chung đào tạo ra những nhà thiết kế đủ "tốt" để chạy theo xu hướng đang hiện hành (cái được tạo nên bởi người khác). Trong khi đó, các "nhà thiết kế tương lai" học tập tại môi trường châu Âu lại đang được định hướng để trở thành người tạo nên xu hướng?

LIỀU CÓ PHẢI: VẬT LIỆU NỘI THẤT TẠO NÊN XU HƯỚNG?

KTS Long Trần: Xu hướng thiết kế đồ nội thất hiện nay được tạo hình đơn giản tinh tế, đề cao tính hữu dụng, sử dụng chất liệu từ tự nhiên giàu chất cảm kết hợp với sản xuất thủ công. Dựa trên sự phát triển của khoa học công nghệ, KTS sử dụng khéo léo vật liệu có thể tái chế như chất thải nhựa gia dụng, dệt may, hỗn hợp cao su, giấy để tạo ra những đồ dùng nội thất, không gây hại đến môi trường mà vẫn giữ trọn vẹn tính thẩm mỹ và sự sáng tạo. Đây là một xu hướng kiến tạo nên tương lai bền vững.

KTS Nguyễn Tuấn Anh: Tôi luôn đề cao tính tiện nghi trong thiết kế, sự chuẩn xác trong thi công và vật liệu thân thiện với môi trường. Một sản phẩm nội thất tốt phải được tính toán để bền vững với chức năng của nó (ví dụ, một chiếc ghế tốt phải được thiết kế gia cố những vị trí tiếp xúc nhiều với khuỷu tay hoặc lưng), bền vững theo thời gian nhờ công nghệ thi công và sử dụng những nguồn vật liệu như gỗ tái sinh, và thậm chí sản phẩm đó còn có thể được thu hồi khi khách hàng không còn nhu cầu sử dụng nhằm phục vụ mục đích từ thiện hoặc mục đích khác.

TẠO SỰ KHÁC BIỆT CÓ KHÓ KHÔNG?

KTS Long Trần: Theo tôi, cái khó của việc tạo nên xu hướng và phong cách nội thất riêng biệt phần lớn là việc dung hoà giữa phong cách thiết kế và mong muốn của chủ đầu tư. Nhà thiết kế lắng nghe tìm kiếm sự đồng điệu từ khách hàng, dung hoà giữa yếu tố chuyên môn và tính cá nhân của khách hàng. Từ đó đề ra các giải pháp

thiết kế phù hợp, biểu hiện được phong cách sống của gia chủ. Tính cá nhân sẽ được nêu bật qua những nhu cầu, sở thích thông qua các chi tiết trang trí, tác phẩm nghệ thuật, đồ sưu tập, câu chuyện được truyền tải trong không gian đó. Khi sống trong một không gian giàu cảm xúc, có thể tác động được đến các giác quan sẽ tạo nên sự gắn kết chặt chẽ giữa con người với không gian sống của mình, điều này giúp ngôi nhà có một đời sống vững bền.

KTS Nguyễn Quốc Thành: Đối với tôi, việc đó tương đối khó. Một bản thiết kế có chất lượng chuyên môn cao đồng thời thỏa mãn nhu cầu của khách hàng luôn là mục tiêu trong mỗi dự án của cá nhân tôi và văn phòng Comma Studio. Việc tiếp cận và trao đổi với khách hàng để nhận định cơ sở phát triển một dự án thiết kế ở giai đoạn ban đầu là rất quan trọng.

Không phải lúc nào việc phát triển một bản thiết kế cũng tiến hành suôn sẻ thuận lợi, do từng khách hàng có những thói quen sử dụng rất cá nhân, ví dụ. Sở thích màu sắc, hay thói quen sử dụng... riêng của từng người là khác nhau, dẫn đến các điều chỉnh thiết kế để phù hợp với khách hàng là không thể tránh khỏi. Tuy nhiên, theo tôi, một bản thiết kế tốt nên có cách đặt vấn đề và nguyên lý thiết kế rõ ràng, trong đó có các nhóm thông tin chính quan trọng bắt buộc để định hình nên concept, đồng thời cũng cần có những thông tin mang tính linh hoạt có thể điều chỉnh, qua đó có sự tham gia và đóng góp của khách hàng, điều này sẽ tạo nên bản sắc và giá trị cá nhân người chủ sở hữu trong công trình.

KTS Nguyễn Tuấn Anh: Mỗi dự án là một tấm gương phản chiếu con người của khách hàng, nên khi khách hàng và KTS có sự đồng điệu, thì dù có phảng phất đôi nét của một trường phái nào đó, thì đó cũng là một dự án độc nhất với mọi chi tiết trong đó sinh ra đều có lý do. Vì vậy, để dung hoà giữa phong cách thiết kế và yêu cầu của khách hàng, khách hàng cũng cần phải tìm hiểu rõ về KTS sẽ thực hiện dự án của mình, và ngược lại. Tại Việt Nam, sự hội nhập và nhiều phương tiện tiếp cận "cái đẹp" để khiến khách hàng có nhiều sự tham khảo, mong muốn góp nhặt phong cách này một chút, xu hướng kia một chút, dẫn đến những thiết kế phải "chiều lòng" khách hàng. Điều này giảm bớt cá tính và sự hoàn mỹ của thiết kế.

Việt Nam là đất nước đang trên đà phát triển, càng chịu ảnh hưởng lớn từ xu hướng toàn cầu hòa. Những khía cạnh từ lý thuyết, hiện thực được chia sẻ của những người làm nghề trẻ góp phần hiểu rõ những khó khăn, thách thức của KTS Việt Nam trên con đường tạo lập phong cách riêng, tạo nên những xu hướng mới trong sự phát triển của kiến trúc. ☑